

KARTA KURSU – kierunek politologia – studia stacjonarne 1 stopnia

NAZWA	Historia Polski XX wieku
NAZWA W J. ANG.	History of Poland in the 20 th Century

KOD		PUNKTACJA ECTS	5
-----	--	-------------------	---

KOORDYNATOR	Dr hab Joanna Bar, prof. UP	ZESPÓŁ DYDAKTYCZNY
-------------	-----------------------------	--------------------

OPIS KURSU (Cele kształcenia)

Prezentacja determinantów politycznych, kształtujących historię polityczną Polski w XX w. oraz przygotowanie do samodzielnego ich poznawania i oceny
Znajomość najważniejszych źródeł i opracowań z zakresu literatury tematu.

WARUNKI WSTĘPNE

WIEDZA	Ma podstawową wiedzę z zakresu najważniejszych wydarzeń XX-wiecznej historii Polski. Wyróżnia, potrafi nazwać i umiejscowić w czasie poszczególne okresy historii Polski w XX wieku: I wojna światowa, dwudziestolecie międzywojenne, II wojna światowa, okres powojenny i PRL, III RP.
UMIEJĘTNOŚCI	Potrafi poprawnie analizować proste źródła historyczne. Potrafi samodzielnie dotrzeć do wybranych pozycji literatury tematu.
KURSY	-

EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	Efekt kształcenia dla kursu	Efekt kształcenia dla kierunku
	W1. Zna podstawową faktografię z zakresu historii Polski w XX w.	K_W02
	W2. Posiada podstawową wiedzę o partiach politycznych, ich programach i liderach w XX-wiecznej historii Polski	K_W02
	W3. Ma elementarną wiedzę pozwalającą odróżnić stanowiska XX-wiecznej polskiej myśli politycznej	K_W02
	W4. Ma podstawową wiedzę o źródłach informacji takich jak bibliografie, katalogi, dokumenty, informatyczne zbiory danych	K_W01

UMIEJĘTNOŚCI	Efekt kształcenia dla kursu	Efekt kształcenia dla kierunku
	U1. Swobodnie operuje pojęciami podstawowymi z zakresu kursu	K_U01
	U2. Wykorzystuje wiedzę z zakresu kursu do analizy i oceny procesów historycznych XX-wiecznej Polski	K_U02
	U3. Dostrzega, potrafi obserwować, klasyfikować i interpretować współczesne zjawiska polityczne w ich kontekstach historycznych	K_U02

	U4. W celowy sposób, związany z tematem kursu korzysta z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji	K_U03
--	--	-------

KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Efekt kształcenia dla kursu	Efekt kształcenia dla kierunku
	K1. Potrafi uzupełniać wiedzę o materiały źródłowe z zakresu badanej tematyki K2. Wykazuje zdolność krytycznego i samokrytycznego oceniania oraz interpretacji poznawanych źródeł i opracowań	K1_K01 K1_K01

ORGANIZACJA studia stacjonarne							
FORMA ZAJĘĆ	WYKŁAD (W)	ZAJĘCIA W GRUPACH					
		A	K	L	S	P	E
	30	30					tak

ORGANIZACJA studia niestacjonarne							
FORMA ZAJĘĆ	WYKŁAD (W)	ZAJĘCIA W GRUPACH					
		A	K	L	S	P	E
	30						tak

OPIS METOD PROWADZONYCH ZAJĘĆ- studia stacjonarne

Wykład interaktywny z wykorzystaniem źródłowych materiałów dydaktycznych
Ćwiczenia oparte na interpretacji materiałów źródłowych oraz dyskusji, wraz z próbą oceny badanych procesów historycznych, ich genezy, kreatorów, przebiegu i skutków.
Indywidualne ustne referowanie źródeł historycznych i literatury przedmiotu

OPIS METOD PROWADZONYCH ZAJĘĆ- studia niestacjonarne

Wykład interaktywny z wykorzystaniem źródłowych materiałów dydaktycznych oraz elementami dyskusji

FORMY SPRAWDZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

	E-le ar ni ng	Gr y dy da kt yc zn e	Ć w ic ze ni a w sz k ol e	Za ję ci a ter en o w e	Pr ac a la b or at or yj na	Pr oj ek t in dy wi du al ny	Pr oj ek t gr up o w y	U dz ia ł w d ys k us ji	R ef er at	Pr ac a pi se m na (e se j)	E gz a mi n us tn y	E gz a mi n pi se m ny	In ne
w1									x		x		
w2									x		x		
w3								x			x		

w4					x						x		
u1								x					
u2								x					
u3								x					
u4					x								
k1					x								
k2								x					

OCENA	Na zaliczenie ćwiczeń składają się: – obecność na zajęciach – aktywne przygotowanie się z bieżącego materiału, weryfikowane poprzez umiejętność odpowiedzi na zadane pytania, udział w dyskusji, prezentację referatu i kolokwia. Na ocenę egzaminu ustnego składają się: – wiedza dotycząca faktografii z zakresu przerobionego materiału – znajomość związków przyczynowo-skutkowych wydarzeń kształtujących XX wieczną historię Polski – umiejętność analizy i oceny prezentowanej treści
-------	---

UWAGI	Przepisanie oceny z kursu o tej samej nazwie możliwe jedynie przy identycznej ilości godzin, punktów ECTS oraz oceny co najmniej dobrej.
-------	--

TREŚCI MERYTORYCZNE (wykaz tematów)
1. Ziemie polskie w końcu XIX w. Procesy urbanizacyjne. Rolnictwo. Przemysł i handel. Główne ośrodki przemysłowe i ich charakter. Niedorozwój gospodarczy Galicji. Procesy narodotwórcze na terenie etnicznych i historycznych ziem polskich, kształtowanie się nowoczesnych narodów litewskiego, białoruskiego i ukraińskiego. Polityka państw zaborczych wobec Polaków. Powstanie nowoczesnych masowych ruchów politycznych – nacjonalizmu, ruchu ludowego, socjalizmu. Rewolucja 1905 -1907 w Królestwie Polskim i ukształtowanie się ideologii niepodległościowej Józefa Piłsudskiego. 2. Polskie partie i ruchy polityczne wobec utworzenia się dwóch bloków militarnych. Państwa zaborcze i ich sojusznicy wobec Polaków w pierwszym okresie wojny. Powstanie Legionów, ich kadra, organizacja i szlak bojowy. Akt 5 listopada 1916 r. Umiedzynarodowienie sprawy polskiej – stanowisko prezydenta USA, W. Wilsona. Kryzys przysięgowy i dalsze losy Legionów. Działalność Komitetu Narodowego Polskiego. Polski wysiłek zbrojny po stronie Ententy. Sytuacja wewnętrzna w Rosji i jej wpływ na „sprawę polską.” 3. Upadek państw centralnych. Rząd lubelski Ignacego Daszyńskiego. Działania Rady Regencyjnej – uwolnienie i przyjazd Józefa Piłsudskiego do Warszawy. Utworzenie rządu Jędrzeja Moraczewskiego i jego reformy. Kompromis z endecją. Utworzenie rządu Ignacego Paderewskiego. Wybory do Sejmu w styczniu 1919. 4. Walka o granice Rzeczypospolitej. „Prometejska” koncepcja Polski Józefa Piłsudskiego, a program narodowodemokratyczny w sprawie granic. Walki o granice odradzającej się Polski; Lwów, Śląsk Cieszyński, Wielkopolska. Kampania wiosenna 1919 r. na wschodzie. Losy wojny polsko-bolszewickiej. Stosunek Niemiec i państw Ententy do wojny. Konflikt Polski i Litwy o Wilno. Pokój ryski. Sprawy polskiej granicy zachodniej podczas konferencji w Wersalu i rozstrzygnięcia graniczne. Plebiscyt na Warmii, Powiślu i Mazurach. Propagandowa i zbrojna walka o Górny Śląsk - powstania i plebiscyt. 5. Układ sceny politycznej w latach 1919-1922. Pierwsi prezydenci. Rząd Chjeno-Piasta Wincentego Witosa. Odejście Józefa Piłsudskiego z czynnego życia politycznego.

Problemy gospodarcze, kryzysowa jesień 1923 roku. Losy reformy rolnej. Inflacja – jej skutki gospodarcze i społeczne. Reforma walutowa Władysława Grabskiego. Wojna celna z Niemcami. Mniejszości narodowe w Polsce międzywojennej.

6. Zamach majowy. Sanacja – charakterystyka ideowa i organizacyjna. BBWR. Walka Józefa Piłsudskiego z opozycją parlamentarną. Powstanie i działalność Centrolewu. Wybory „brzeskie”. Walka polityczna wewnątrz obozu sanacyjnego po śmierci Józefa Piłsudskiego. Polska polityka zagraniczna – stosunki z Niemcami i z ZSRR. Polska wobec kryzysu monachijskiego 1938 r. – zajęcie Zaolzia. Front Morges. Ugrupowania i partie polityczne wobec zagrożenia niepodległości w 1939 roku.
7. Kampania wrześniowa 1939 r. Początki konspiracji na terenie okupowanym przez III Rzeszę i ZSRR. Konspiracyjne życie polityczne na terenie okupacji niemieckiej. Ruch oporu. Działalność zbrojna ZWZ-AK. Powstanie PPR i jej rola polityczna. Polityka okupantów wobec podbitych terenów i ich ludności. Hitlerowski i stalinowski aparat terroru. Zagłada Żydów.
8. Powstanie emigracyjnego rządu we Francji, działalność polityczna i wojskowa. Układ Sikorski-Majski i jego następstwa. Armia polska w ZSRR. Sprawa katyńska i zerwanie przez Stalina stosunków dyplomatycznych z rządem polskim. Utworzenie polskiego ośrodka politycznego i wojskowego, zależnego od ZSRR. Zmiany polityczne w rządzie emigracyjnym po śmierci Sikorskiego. Armia Czerwona na terenie Rzeczypospolitej – powstanie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Plan „Burza” i powstanie warszawskie. Koncepcje Stanisława Mikołajczyka. Jałta.
9. Manifest PKWN i reforma rolna. Upaństwowienie przemysłu. Poczdam i nowy kształt terytorialny państwa polskiego. Przesiedlenia.. Społeczne i psychologiczne skutki wojny i przemian własnościowych. Powstanie i rozwój Polskiego Stronnictwa Ludowego. Aparat bezpieczeństwa. Zbrojne podziemie. Referendum. Walka obozu „demokratycznego” z PSL. Wybory sejmowe 1947 r. Likwidacja legalnej opozycji.
10. Definicja stalinizmu. Proces likwidacji „jednolitifrontowej” PPS i powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Polityczne znaczenie realizacji planów gospodarczych 3-letniego i 6-letniego. Rozbudowa aparatu bezpieczeństwa i jego miejsce w życiu politycznym. Próba kolektywizacji rolnictwa. Walka z Kościołem Katolickim; porozumienie z 1950 r., dekrety antykościelne i „non possumus” prymasa Wyszyńskiego. Stopniowe osłabienie systemu po śmierci Stalina. Sprawa „Światły”. Załamanie ideowe i gospodarcze systemu stalinowskiego. „Odwilż” 1955 roku. XX Zjazd KPZR i jego reperkusje w Polsce. Układ sił w KC PZPR: „Puławianie” i „Natolińczycy”. Strajk poznański. VII Plenum KC PZPR i powrót Władysława Gomułki. ZSRR wobec wydarzeń w Polsce. Znaczenie przełomu październikowego.
11. Miejsce Polski w „obozie socjalistycznym.” Trwałe odejście od przymusowej kolektywizacji rolnictwa. Stopniowe odchodzenie od zdobyczy 1956 roku – bunt elit. Środowisko liberalne w PZPR. Kształtowanie się opozycji intelektualistów. Rola ośrodków emigracyjnych. Obchody tysiąclecia Polski. Stopniowe pogarszanie się sytuacji gospodarczej. Mieczysław Moczar i „partyzanci”. Wojna na Bliskim Wschodzie i problem „syjonizmu”. Wydarzenia marcowe 1968 r. Polska wobec kryzysu czechosłowackiego. Wydarzenia na Wybrzeżu i upadek Gomułki.
12. Ekipa Gierka, jej hasła polityczno-gospodarcze. Kredyty i otwarcie na Zachód. Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Propaganda sukcesu – „budowa drugiej Polski”. Formowanie się opozycji politycznej. Kryzys polityczny i gospodarczy Wzrastająca rola ideowa i polityczna Kościoła. Kryzys ideowy systemu.
13. Lato 1980 r.- strajki. Rola Stoczni gdańskiej i szczecińskiej. Strajk górników. Walka w KC PZPR, odsunięcie Gierka. Ekipa Kani. Zmienny układ sił w KC PZPR; między „betonem” a „liberałami”. Porozumienia gdańskie i szczecińskie, powstanie „Solidarności”. Osłabienie państwowego monopolu informacyjnego i rola elity intelektualnej. I Zjazd „Solidarności”. Wprowadzenie stanu wojennego.

14. Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego. Internowania i pacyfikacje. Odrodzenie działalności podziemnej. Tymczasowa Komisja Krajowa „Solidarności” – rola polityczna Lecha Wałęsy po uwolnieniu z internowania. Proces politycznego różnicowania się opozycji.
15. Przemiany w ZSRR. Liberalizacja systemu, dyskusje w PZPR na temat kompromisu z opozycją. Strajki 1988 roku. Rozmowy Kiszczak-Wałęsa. Dyskusja Wałęsy z Alfredem Miodowiczem. „Okrągłego stół” i „wybory czerwcowe.” Wasz prezydent i nasz premier” – powstanie koalicyjnego rządu Tadeusza Mazowieckiego. Bilans okresu Polski Ludowej.

WYKAZ LITERATURY PODSTAWOWEJ

1. Paczkowski A., Pół wieku dziejów Polski, Warszawa 2005.
2. Roszkowski W., Historia Polski 1914-2001, Warszawa 2002.
3. Topolski, J., Polska XX wieku, Poznań 2001.

WYKAZ LITERATURY UZUPEŁNIAJĄCEJ

1. Brzoza Cz., Polska w czasach niepodległości i II wojny światowej (1918-1945), t. 9 Wielka Historia Polski, Kraków 2001.
2. Garliński J., Polska w okresie II wojny światowej, Warszawa 1994.
3. Mędrzecki W, Rudnicki S. Żarnowski J., Społeczeństwo polskie w XX wieku, Warszawa 2004.
4. Tomaszewski J., Mniejszości narodowe w Polsce w XX wieku, Warszawa 1991.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Wykład: 30 godzin

Ćwiczenia: 30 godzin

Indywidualne przygotowanie do zajęć: 40 godzin

Przygotowanie o egzaminu: 25 godzin

Ogółem bilans czasu pracy: 5 pkt x 25 godz. = 125 godzin

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) studia stacjonarne

Ilość godzin zajęć w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Konsultacje indywidualne	
	Uczestnictwo w egzaminie/zaliczeniu	
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	40
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	15

	Przygotowanie do egzaminu	10
	Ogółem bilans czasu pracy	125
	Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika	5
Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) studia niestacjonarne		
Ilość godzin zajęć w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	
	Konsultacje indywidualne	10
	Uczestnictwo w egzaminie/zaliczeniu	
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	50
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	25
	Przygotowanie do egzaminu	10
	Ogółem bilans czasu pracy	125
	Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika	5